

Η ΚΡΙΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ΠΕΡ. Α. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Εἰς τὸ κατωτέρω ἄρθρον ὁ τ. Πρεσβευτῆς καὶ Ὑπουργὸς κ. *Περικλῆς Ἀλ. Ἀργυροπούλου* ἐξετάζει συνοπτικῶς τὰ σημερινὰ προβλήματα τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως, τῆς ὁποίας εἶνε ἐν Ἑλλάδι διαπρύσιος κήρυξ. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου ἔδωσε τὴν 9 Δεκεμβρίου 1953 καὶ διάλεξιν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἀνωτέρας Σχολῆς Βιομηχανικῶν Σπουδῶν ἣτις ὑπήρξε ἡ Γ' εἰς τὴν σειρὰν τοῦ Ἀκαδ. Ἔτους 1953-1954 τῆς Σχολῆς.

Κατόπιν τῆς ἐξελίξεως τῆς διεθνoῦς καταστάσεως, ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἰδέα, ὁ Φεδερალიσμός, διέρχεται μίαν δξυτάτην κρίσιν, ἴσως ὅμως ἐπιφανειακὴν, καὶ δὲν ἀποκλείεται ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἐμπλοκὴν νὰ ἐξέλθῃ μὲ στερεωτέρας βάσεις καὶ εὐρύτεραν προοπτικὴν. Ὑπενθυμίζω ὅτι τὰ παλαιότερα ἐμπόδια προέρχονται ἀπὸ τὴν στάσιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, καὶ ἀπὸ τὴν ἀσυμφωνίαν μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινοτήτος. Ἡ Μ. Βρετανία ἔχει ἐνδοιασμοὺς νὰ ἐνταχθῇ εἰς ἡπειρωτικὴν πολιτικὴν ὀργάνωσιν, διότι εἶναι νησιωτικὸν κράτος, διότι ἔχει εἰδικoὺς δεσμοὺς μὲ τὰ Κράτη τῆς Βρετανικῆς Κοινοπολιτείας, μὲ τὰ ὁποῖα ἔχει τὴν αὐτὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, π. χ. ἔναντι τῆς Κίνας τοῦ Μάο Τσέ Τούγκ, διότι ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἐπιπέδου προσπαθεῖ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν «ζῶνην στερ-

μέλλον. Ἐκεῖνο ποῦ θὰ ἤθελα νὰ προσθέσω ἀκόμη εἶναι πὼς τὸ σημερινὸ Κράτος δὲν μπορεῖ νὰ ἀγνοήσῃ τὴ μεταπολεμικὴ πραγματικότητά, οὔτε τὴ νέα κοινωνικὴ καὶ τεχνικὴ διάρθρωση. Ἡ ἱστορία δὲν μᾶς φέρνει μόνον μιὰ σειρὰ ἀπὸ συνεχεῖς ἀλλαγές. Μᾶς δείχνει ἀκόμη, πὼς οἱ ἀλλαγές αὐτὲς παίρνουν ἕνα ρυθμὸ πολὺ γρήγορο, σημαντικὰ ταχύτερο, ἀπὸ ἄλλοτε. Ἡ τεχνικὴ ἐπανάσταση ποῦ, ἀπὸ τὸν 18ον αἰῶνα καὶ ὕστερα, ἀνέτρεψε τὶς συνθήκας τῆς παραγωγῆς καὶ μετέβαλε τὶς κοινωνικὰς δυνάμεις, καὶ ποῦ τώρα μὲ τὴν χρησιμοποίησιν τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας μᾶς προαναγγέλλει μιὰ καινούργια φάσιν τῆς, εἶναι ὁ ἕνας παράγοντας τῆς ἐπιταχύνσεως τῆς πορείας τῆς ἱστορίας. Ὁ ἄλλος παράγοντας εἶναι ἡ ἐνεργὸς εἰσόδος τῶν λαϊκῶν μαζῶν στὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ. Οἱ μάζες αὐτὲς, πεπεισμένες γιὰ τὴ δύναμή τους καὶ τὴ συμβολὴ τους στὴν οἰκονομικὴ πρόοδο, προβάλλουν αἰτήματα ποῦ ζητοῦν ὄλο καὶ μεγαλύτερη, πλατύτερη καὶ ταχύτερη ἱκανοποίησιν. Τὸ μεταπολεμικὸ Κράτος δὲν μπορεῖ νὰ ἀντιπαρέλθῃ τὰ αἰτήματα τῆς ἐποχῆς μας. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος δὲν ἀρκεῖται στὴν κατάκτησιν τῶν πολιτικῶν του μόνον ἐλευθεριῶν. Θέλει νὰ τὶς ἀξιοποιήσῃ καὶ στὸ οἰκονομικὸ καὶ κοινωνικὸ πεδίο. Θέλει μεγαλύτερη κοινωνικὴ δικαιοσύνη, περισσότερο ἔθνικὸ εἰσόδημα, ἀλλὰ δικαιοτέρα διανεμημένο, θέλει ὑψηλότερο ἐπίπεδο ζωῆς. Δὲν παραδέχεται τὴ φτώχεια, τὴν ἀνισότητά, τὴν ἀνεργία καὶ τὸν πληθωρισμό, ὅαν πράγματα «φυσικὰ» καὶ «ἀναπόφευκτα». Πιστεύει, ἀντίθετα, πὼς οἱ κοινωνικὲς αὐτὲς πληγὲς πρέπει καὶ μποροῦν νὰ κατανικηθοῦν. Ἀξιοῖ προπαντὸς νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ τὸ Κράτος τὸ δικαίωμα τῆς ἐργασίας, καθὼς καὶ ἕνα ἐλάχιστο εἰσόδημα, ὅταν γιὰ οἰοῦντοτε λόγῳ δὲν μπορεῖ νὰ ἐργασθῇ. Ἄν τὸ Κράτος ἀνταποκριθῇ στὰ βασικὰ αὐτὰ αἰτήματα, τότε θὰ ἀποφευχθοῦν οἱ κοινωνικὲς ταραχὲς καὶ θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ὀμαλὴ καὶ εἰρηνικὴ πορεία στὸ δρόμο τῆς προόδου καὶ τῆς εὐημερίας.

λίνας», διότι δὲν δέχεται περιορισμούς τῆς κυριαρχίας της, διότι, τέλος, ἡ πατροπαράδοτος πολιτικὴ της δὲν χάνεται εἰς τὴν ἐκπόνησιν σχεδίων, παρακολουθεῖ τὰ γεγονότα, καὶ ἐπιωφελεῖται αὐτῶν, ὅπως τῆς ἰδρύσεως τρίτης μεγάλης μεσογειακῆς δυνάμεως, τῆς Ἰταλίας, μὲ τὴν ὁποίαν συνεμάχησε, τοῦ ἀνοίγματος τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ, τὸ ὁποῖον προσεπάθησε νὰ ματαιώσῃ διὰ νὰ ἀποκτήσῃ ἀργότερον τὸν ἔλεγχον τῆς διώρυγος· ὑπεθυμίζω καὶ τὴν στάσιν τοῦ Κάνιγκ ἀπέναντι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, τὴν ὁποίαν ἀνεγνώρισε μόνον ὅταν ἐπείσθη ὅτι ἡ Ἐλευθέρα Ἑλλάς ἀπετέλει γεγονός, καὶ τοῦτο παρὰ τὴν πατροπαράδοτον φιλοτουρκικὴν πολιτικὴν τοῦ Λονδίνου. Ἡ Μ. Βρετανία ἔχει, ἐπομένως, τὴν ἀξίωσιν οἱ ἄμεσοι ἐνδιαφερόμενοι νὰ κτίσουν τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ μὴν περιμένουν ἀπὸ ἄλλους νὰ ἀναλάβουν πρωτοβουλίαν. Ἡ στάσις τῆς Μ. Βρετανίας ἀπέτελεσε μέχρι τοῦδε σημαντικὸν ἐμπόδιον διὰ τὴν πραγματοποιήσιν μιᾶς εὐρείας Φεδερραλιστικῆς Εὐρώπης.

Ὡς πρὸς τοὺς Φεδερραλιστάς, οἱ ὁποῖοι ὀρθῶς ἀποκρούουν τὴν ἀπλὴν ἔνωσιν τῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν διὰ συνθηκῶν, ἔνωσιν διὰ τῆς ὁποίας παρακάμπτεται ὁ περιορισμὸς τῆς κυριαρχίας, κακῶς ἐρίζουν περὶ Ὀμοσπονδίας καὶ Συνομοσπονδίας. Λησμονοῦν ὅτι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἀποτελοῦν σήμερον Κράτος μὲ δυνατὴν κεντρικὴν Κυβέρνησιν, ὅτι ἡ συνομοσπονδιακὴ Ἑλβετία εἶναι πραγματικῶς ὁμοσπονδιακὸν Κράτος. Ἐνῶ κατὰ βάθος εἶναι σύμφωνοι, ἡ ἄσχοπος συζήτησις ἐπέφερε σημαντικὴν βραδύτητα εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ κοινοῦ σκοποῦ καὶ ἐνέτεινε τὴν κρίσιν τῆς Εὐρώπης.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω, οἱ τρεῖς σημερινοὶ κύριοι συντελεσταὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς κρίσεως εἶναι: ἡ στρόφῃ τῆς σοβιετικῆς πολιτικῆς, ἡ στάσις τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ κοινότης ἀμύνης.

Κύριος σκοπὸς τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας εἶναι νὰ ἀναστρίψῃ τοὺς δυτικούς ἐξοπλισμούς, εἰδικῶς τῆς Γερμανίας, καὶ νὰ ματαιωθῇ ἡ Εὐρωπαϊκὴ κοινότης ἀμύνης· νὰ φέρῃ θαυμάτην διχόνοιαν μεταξὺ τῶν δυτικῶν συμμάχων, καὶ εἰ δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν Ρωσογαλλικὴν προσέγγισιν, διὰ τῆς θέσεως εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ Ρωσογαλλικοῦ συμφώνου μὴ ἐπιθέσεως, τὸ ὁποῖον ὑπέγραψε εἰς τὰ 1945 ὁ στρατηγὸς de Gaulle μετὰ τῆς Σοβιετικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν σχεδίων αὐτῶν θὰ ἐπιφέρῃ οὐσιαστικὰς μεταβολὰς εἰς τὴν σύνθεσιν ἐνδεχομένης ὁμοσπονδιακῆς Εὐρώπης, δυναμένη νὰ ὑποβοηθήσῃ ἢ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς.

Αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι ἔχουν, μὲ τὴν δύναμιν, τὴν οὐσιαστικὴν ἡγεσίαν τοῦ Δυτικοῦ συγχροτήματος, ὡς καὶ τὴν εὐθύνην τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κόσμου. Εἶναι ἐπόμενον νὰ ἔχουν ἀναπόφευκτον κλίσιν, ποῦ ἐκδηλοῦνται εἰς ὅλους τοὺς νικητάς, νὰ ἀντιλαμπάνωνται τὴν ἀσφάλειαν μὲ τὸ πρῖσμα τῶν ἰδικῶν των, τόσον εἰς τὴν Ἄπω Ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἄνατολὴν ὅσον καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην. Ζητοῦν πλήρη συμμόρφωσιν ὅλων πρὸς τὰς ἀμερικανικὰς ἀντιλήψεις. Ἄλλωστε, τοὺς κατέχει αἰσθημα ἀνησυχίας διὰ τὴν ἰδικὴν των ἀσφάλειαν. Θέλουσιν νὰ δημιουργήσουν «ἀσπίδας» ἐξ οὗ ὁ ἐπανοπλισμὸς τῆς Ἰαπωνίας, τῆς Γερμανίας, καὶ αἱ τελευταῖαι συμβάσεις μὲ τὴν Ἰσπανίαν κλπ. Εἰς τὴν φιλικὴν πίεσιν ἀνθίστανται ἡ Μεγάλη Βρετανία, καὶ ἡ Γαλλία· ἡ Δανία καὶ ἡ Νορβηγία ἠρκέσθησαν νὰ ἐπιτρέψουν τὴν

ἐγκατάστασιν ἀμερικανικῶν βάσεων ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν των. Ἐξ οὗ ράγισμα εἰς τὸ Δυτικὸν μέτωπον, καὶ ἐξασθένεισι τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἰδέας, ἡ ὁποία, διὰ τὰ ἀξιοποιηθῆ, ἔχει ἀνάγκη ἐνότητος ἀντιλήψεων καὶ δράσεως ὄλων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

Ὁ τρίτος καὶ κύριος παράγων τῆς κρίσεως εἶναι ὁ ἐπανοπλισμὸς τῆς Γερμανίας, δι' ὃν ἐνδιαφέρονται ἰδίως οἱ Ἀμερικανοί· ἡ κρίσις ἐξερράγη ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος Ἀμύνης». Τὸ σχέδιον μιᾶς Κοινότητος τῶν ἐξ δυτικῶν ἠπειρωτικῶν δυνάμεων (Γαλλίας, Ἰταλίας, Γερμανίας, Βελγίου, Ὀλλανδίας καὶ Λουξεμβούργου) ἀνοικτὸν εἰς τὰ ἄλλα κράτη, διευτυπώθη εἰς τὰ 1951 εἰς τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης, υἱοθετήθη ἀπὸ τοὺς ἐξ ὑπουργοὺς τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ εἶχε ὡς πρῶτον σκοπὸν τὴν σύστασιν Ἠνωμένου στρατοῦ. Ἐπὶ τούτῳ ὑπεγράφησαν αἱ συμβάσεις τῆς Μπὸν καὶ τῶν Παρισίων, ποὺ εὐρίσκονται πρὸς ἐπικύρωσιν ἐνώπιον τῶν Ἐθνοσυνελεύσεων. Καὶ τίθενται τὰ ἐξῆς προβλήματα: α) Τὸ σχέδιον Ε.Κ.Α. ἦτο ἐπιτυχές; Εἶναι θεωρητικόν ἐνῶ ἦτο εὐχερὲς νὰ ληφθῆ ὡς παράδειγμα ὁ Ἐλβετικὸς στρατός. β) Ἐπανελήφθη τὸ διαπραχθὲν λάθος διὰ τὸ ποῦ τῶν γαιανθράκων καὶ τοῦ χάλυβος, νὰ μὴ προϋπάρξῃ πολιτικὴ ἀρχὴ ἀπέναντι τῆς ὁποίας νὰ εἶναι ὑπεύθυνος ἡ Διοίκησις τῆς Κοινότητος. γ) Ὑπέθεσαν ὅτι ἡ Ε.Κ.Α. θὰ ἠδύνατο νὰ λύσῃ ἀκινδύνως τὸ πρόβλημα τοῦ ἐπανοπλισμοῦ τῆς Γερμανίας, πρᾶγμα λίαν ἀμφίβολον.

Καὶ τίθεται τὸ ἐρώτημα: ἦτο ἔπραγε ἀπαραίτητη ἡ Κοινότης, ἀφοῦ ὑπῆρξε τὸ NATO, καὶ ἠδύνατο ἡ Γερμανία νὰ ἐνταχθῆ εἰς τὸ NATO;

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς: 1) Ἄν ἐπιδιώξῃ ἡ Γερμανία νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὰς δεσμεύσεις ἀπέναντι εὐρυτέρου συστήματος ἀμύνης, τοῦ NATO, θὰ δυσκολευθῆ νὰ τὸ πράξῃ, τιθεμένη ἀντιμέτωπος 13 κρατῶν τοῦ NATO ἀντὶ τῶν 5 τῆς Ε.Κ.Α. 2) Ἄν ἐπιχειρήσῃ διὰ τῶν ὄπλων νὰ διεκδικήσῃ Πολωνικὰ ἐδάφη, τὰ Κράτη τοῦ NATO εἶναι ἀρμόδια καὶ εἰς θέσιν νὰ διευθετήσουν εἰρηρικῶς τὴν διαφοράν. 3) Τέλος, διατί νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ Γερμανία ἀπὸ τὸ NATO ἀπὸ τὸ ὅποιον δὲν ἀπεκλείσθη ἡ Ἰταλία; Μὲ τὴν πολιτικὴν τῶν διακρίσεων θὰ δημιουργήσῃ κανεὶς μεταξὺ τῶν Γερμανῶν μνησικακίαν καὶ πικρίαν ἀπέναντι τῆς Εὐρώπης. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ γνώμη τοῦ Στρατηγοῦ ντὲ Γκῶλ, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπέμβασις ὑπῆρξε ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐπικυρώσεως τῶν Συμφωνιῶν τῆς Μπὸν καὶ τῶν Παρισίων.

Μετὰ τὴν σύσκεψιν τῶν Βερμουδῶν ἐπεκράτησε ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπαφῆς καὶ τῆς συνεννόσεως ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἀτομικῶν ὄπλων. Ἐτοπίσθη ἀντιθέτως ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τοῦ NATO ὡς μέτρου ἀσφαλείας. Ἐπανελήφθη δυστυχῶς καὶ ἡ ἀμερικανικὴ ἀπαίτησις διὰ τὴν θέσιν εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Ε.Κ.Α. Εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι οἱ Γάλλοι θὰ ἐπιμείνουν εἰς τὴν ἄρνησίν των καὶ τότε θὰ καθίσταται δυνατὸν νὰ τεθῆ, διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς Εὐρώπης ὡς Φεδεραλιστικοῦ Κράτους, ἄλλη δάσις, εὐρυτέρα ἀπὸ τὴν στρατιωτικὴν. Ἴσως τότε θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Ὅμοσπονδιακὴν Εὐρώπην κράτη ὡς τὰ Σκανδιναβικὰ, ποὺ ἤδη παρακάθηγται εἰς τὸ Συμβούλιον τοῦ Στρασβούργου, ἢ καὶ ἡ Γιουγκοσλαβία. Φρονῶ ὅτι προϋποθέσεις ἀνάλογοι εἶναι ἀναγκαῖαι διὰ νὰ καθίσταται ἐφικτὴ μία Εὐρώπη ὡς ἀνεξάρτητον πολιτικὸν συγκρότημα.